

Formatief evalueren: succescriteria, het ontwikkelen van een neus voor kwaliteit

Bas Trimbos

Gerdineke van Silfhout

Stand van zaken Formatief evalueren vanuit SLO

- Ontzettend veel aandacht FE (facebook, Toetsrevolutie, reviewstudies, NRO-onderzoeken, beleid etc.)
- Tot 2018
 - DTT Engels, Nederlands en wiskunde
 - Start 2 leernetwerken Formatief evalueren
- 2018
 - PO start PLG's Formatief evalueren passend bij concept van de school
 - VO Leernetwerken formatief evalueren met HU/WUR/VO-Raad
 - Startersleernetwerk (10 scholen)
 - Uitvoeringsleernetwerk (8 scholen)
 - Verdiepingsleernetwerk (10 scholen)
 - VO Professionalisering – training formatief toetsen op basis van een taakanalyse met UT/UM
 - Leernetwerken lerarenopleiders

Wat is Formatief evalueren?

	Waar werkt de leerling naartoe?	Waar is de leerling nu?	Hoe komt de leerling naar de gewenste situatie?
Leraar	1. Verhelderen van leerdoelen en delen van criteria voor succes	2. Realiseren van effectieve discussies, taken en activiteiten die bewijs leveren voor leren	3. Feedback geven gericht op verder leren
Mede-leerling	Begrijpen en delen van leerdoelen en criteria voor succes	4. Activeren van leerlingen als belangrijke informatiebronnen voor elkaar	
Leerling	Begrijpen van leerdoelen en criteria voor succes	5. Activeren van leerlingen in het stimuleren van eigenaarschap over het eigen leren	

Figuur 1: Vijf strategieën van formatief evalueren (Leahy, Lyon, Thompson & Wiliam, 2005).

Een gemeenschappelijke taal: wat is FE?

- In je organisatie
- Gesprekken in verschillende samenstelling
- Kaartspel

Inzoomen op strategie 1

- Feed up
 - Verhelderen van leerdoelen en succescriteria
 - Neus ontwikkelen voor kwaliteit (hoe ziet succes eruit?)

Feed up fase: Dylan Wiliam

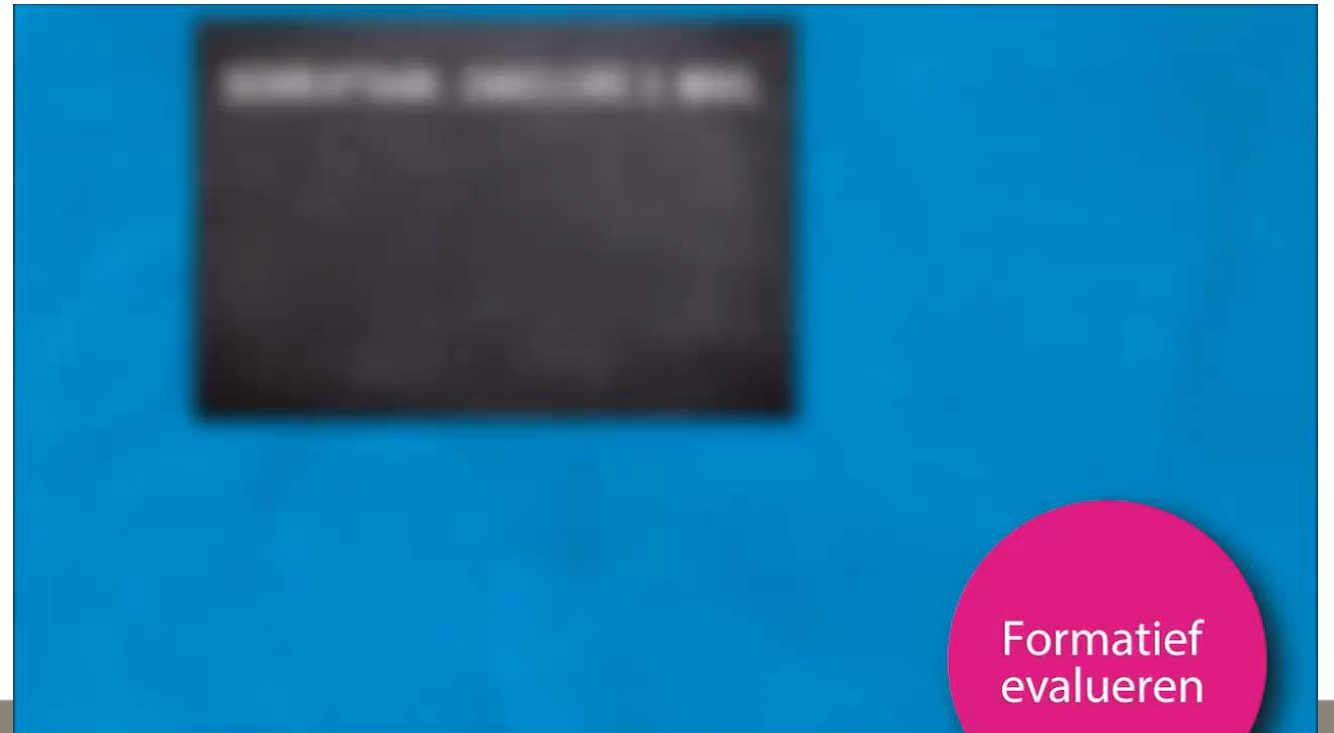

**DYLAN WILIAM
ORKNEY MASTERCLASS**

**Helping Teachers Improve -
Unpacking Formative Assessment**

Misconceptie: het uitdelen van een rubric is feed up!

- Relevante actoren betrekken bij feed up fase is de eerste stap in de formatieve cyclus en geldt voor alle niveaus.
- Op ieder niveau (schoolleiders/docenten/studenten) bepalen op basis van "exemplars" hoe succes eruit ziet. Zo ontwikkelen zij een "neus voor kwaliteit". Techniek *ranking*:

Wat zijn exemplars en waarom zijn ze belangrijk bij FE?

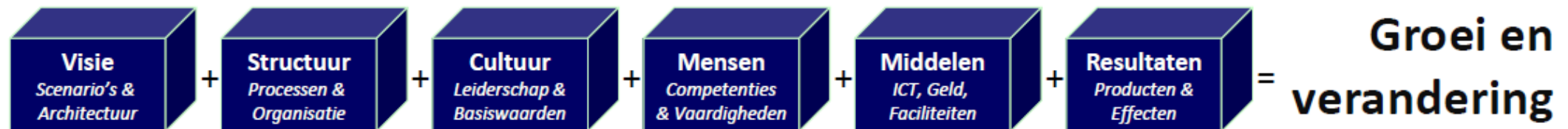

<http://davidcarless.edu.hku.hk/dialogic-use-of-exemplars/>

http://davidcarless.edu.hku.hk/wp-content/uploads/Deakin_chapter_exemplars.pdf

Implementatie FE in de opleidingen

- Actoren
- Bouwstenen
- Belangrijk punt: hoe krijg je ze mee?

Voorbeeld: samen werken aan fase 1 in leernetwerken

- Inhoudelijk:
 - **Visie:** waar willen jullie uiteindelijk naar toe op lange termijn (hoe ziet de opleiding er over 3 of 5 jaar uit, welk gedrag zien jullie bij je studenten en collega's?) en welke doelen willen jullie bereiken over een jaar m.b.t. formatief evalueren;
 - **Bouwstenen:** wat voor jullie een succes is waar je trots op bent m.b.t. formatief evalueren uit het afgelopen jaar;
 - **Bouwstenen:** wat jullie uitdaging is m.b.t. formatief evalueren en waar je komend jaar en specifiek in het leernetwerk aan wilt werken.

Voorbeeld: samen werken aan fase 1 in leernetwerken

- Observaties:
 - **Visie:** komt vaak niet terug in de uitwerkingen, ideeën, activiteiten; leeft onvoldoende; is onvoldoende concreet (maatwerk; student eigenaar van leren) of beschrijft wat we niet willen (cijfercultuur);
 - **Bouwstenen:** alle bouwstenen vormen een bouwwerk. Veel gewerkt aan de bouwstenen mensen en middelen;
 - **Bouwstenen:** Veel vragen rondom cultuur en structuur.

Voorbeeld: samen werken aan fase 1 in leernetwerken

- Aanbevelingen:
 - **Visie:** creëer gedeelde beelden in verschillende groepen; niet alleen met voorlopers. Vraag centraal: hoe ziet de nieuwe werkelijkheid eruit in termen van concrete activiteiten van student, docent en directeur;
 - **Bouwstenen:** bouwstenen vormen tezamen een bouwwerk; veel gewerkt aan losse bouwstenen; samenhang aanbrengen en aan allemaal aandacht besteden en over in gesprek blijven.
 - **Bouwstenen:** concreet uitwerken in doelen per bouwstenen of voor het hele bouwwerk gekoppeld aan de visie

Voorbeeld: samen werken aan fase 1 in leernetwerken

- Aanbevelingen specifieke bouwstenen:
 - **Cultuur:** hoe krijg je collega's mee? Weerstand.
 - Zoek naar vraag achter de reactie (wat betekent de verandering voor mij en kan ik dit?) -> Hoe krijg je ze mee van Annemarie Mars;
 - Zorg voor betrokkenheid directie stakeholders, zoals studenten
 - Train de trainer principe: intern FE-coaches, etc.
 - **Structuur:** weinig aandacht voor, maar: wanneer we willen werken aan nieuw onderwijs, moeten we ook nadenken over een onderwijsstructuur *passend* bij de doelen

Contextscan: leren zichtbaar maken op opleidingsniveau

Contextscan Implementatie Formatief evalueren: Peili							
				Datum: 0 januari 1900			
				Functie: 0		0	
				Deelnemer: 0		0	
1	Noodzaak om te innoveren	Score	Opmerkingen	Score	Opmerkingen	Score	Opmerkingen
	Docenten zien de noodzaak in van het toepassen van formatieve evaluatie in lessen.						
	De schoolleiding ziet de noodzaak in van het toepassen van formatie evaluatie in lessen.						
	Het schoolbreed inbedden van formatieve evaluatie heeft een hoge prioriteit voor de schoolleiding en docenten.						
2	Gedeelde visie	Score	Opmerkingen	Score	Opmerkingen	Score	Opmerkingen
	Het belang van formatieve evaluatie is expliciet verwoord in de schoolvisie.						
	Het is voor docenten duidelijk waarom deze onderwijsontwikkeling in gang wordt gezet.						
	De schoolleiding stimuleert op schoolniveau het nadenken over het waarom, hoe en wat van formatieve evaluatie.						
	Er is consensus bereikt onder docenten en de schoolleiding over de visie op formatieve evaluatie.						

	Student	Docent	Directeur
Visie			
Structuur			
Cultuur			
Mensen			
Middelen			
Opbrengsten			
Samenhang tussen de stenen			

Meer weten over formatief evalueren?

What is assessment for learning? (Wiliam, 2011): <https://www.udir.no/globalassets/filer/vurdering/vfl/andre-dokumenter/felles/what-is-assessment-for-learning1.pdf>

Video Dylan Wiliam (unpacking formative assessment – niet iedere les met leerdoelen beginnen): <https://vimeo.com/130201029>

Video John Hattie (leerdoelen én succescriteria – leerdoelen zonder succescriteria zijn hopeloos): https://www.youtube.com/watch?v=dvzeou_u2hM

Video Dylan Wiliam over relatie drie meest kostenbesparende strategieën en formatief evalueren: <http://www.podcasts.ox.ac.uk/formative-assessment-confusions-clarifications-and-prospects-consensus> (49m48s – 50m29s)

The Classroom Experiment, documentaire van Dylan Wiliam over verschillende technieken. Samenvatting van en navigatie door de documentaire: <https://www.linkedin.com/redirect/redirect?url=http%3A%2F%2Ft%2Eco%2FWBtk4CwhMX&urlhash=Da6S&trk=prof-project-name-title>

EduGains (Ontario) voorbeelden van het opstellen leerdoelen én succescriteria, ondersteund met video: <http://www.edugains.ca/newsite/aer/aervideo/learninggoals.html>

EduGains (Ontario) voorbeelden van het geven van feedback gerelateerd aan succescriteria, ondersteund met video: <http://www.edugains.ca/newsite/aer/aervideo/descriptivefeedback.html>

Dialogic use of exemplars: <http://davidcarless.edu.hku.hk/dialogic-use-of-exemplars/>

Meer weten over formatieve evaluatie: <http://formatiefevalueren.slo.nl>